

Szerkesztőségi iroda:

Fűtőca 186. sz. — Ide intézendő minden a lap szellemi részére vonatkozó közlemény.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó hivatalban Nagy Ferenc könyvkereskedésében Gyulán.

Hirdetések díja: Egy négy hasábos Garmondsor 5 kr. — Bélyegdíj 30 kr.

BÉKÉS

Megjelenik hetenként egyszer minden vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Az előfizetések bérmentesített levelekben a lap kiadó hivatalához intézendők.

politikai, gazdasági és ismeretterjesztő hetilap.

Előfizetési felhívás

B É K É S

politikai, közgazdasági és ismeretterjesztő hetilapra.

Előfizetési feltételek: helyben házhoz hordással vagy vidékre postán küldve:

April—December	9 óra	3 frt
„ — September	6 „	2 „
„ — Junius	3 „	1 „

Gyűjtőknek nyolcz előfizető után egy tiszteletpéldány jár.

Az előfizetések bérmentes levelekben e lap kiadóhivatalához — Nagy Ferencz könyvkereskedésébe, Gyulára czimzendők.

Kéretnek a t. cz. előfizetni szándékozók, miszerint előfizetéseiket mihamarább s még e hó folytán beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap nyomtatandó példányainak száma iránt kellő időben tájékozás szereztethessék.

Hajóssy Ottó,

a „Békés“ kiadótulajdonosa és felelős szerkesztője.

B-Csaba mártzius 16.

Midőn a mult évben a gazdasági egyesület nyári közgyűlésén egy közgazdasági lap szerkesztésére ajánlkoztam, melyben a politikával is, de főképen csak annyiban ígértem foglalkozni, a mennyiben s a midőn azzal a megyei élet érintkezik, ajánlatom a pártféltékenység által elutasított, persze nem ezzel, hanem azzal indokoltan határozatot a mit saját jegyzőkönyve megcáfol, hogy politikai lapot hivatalos közegeül el nem fogadhat.

Pedig megyénknek is, *mint olyannak*, nincs fontosabb feladata, mint álláspontjával a felelős kormányval, a községekkel szemközt és specius egyéb feladataira nézve tisztába jönni, a téves felfogásokat utba igazítani, az új helyzetet, megváltozott viszonyokkal, az előhaladó cultura követelményeivel jól megismerkedni.

Elmondtam nézetemet arról: *mily károsnak magára a megyei institutióra nézve is mily veszélyesnek tartom a megyéket a parlamenti pártok eszközül, főlküzdhelyül felhasználni akarni* és e témára vissza-vissza fogok térni, mert a kérdésnek sok fontos oldala van, melyeket mind, egy pár rövid cikkben megvilágítani nem lehet. Bár mások is indítatva éreznék magokat ahhoz hozzá szólni pro és contra, hogy annak tüzetes megvitatása a közönségnek következtetésekre szolgáltatna alkalmat.

Ez uttal szintén a megyék érdekében, de más témáról szólandok.

Nyílt titok s jobb azt őszintén kimondani, hogy a deákpárt soraiban igen-igen sokan, talán a legislegnagyobb rész úgy vélekedik: *hogy parl. felel. kormányzattal megyékre többé szükség nincs, hogy az immár növény, melynek nincs gyökere, s melyet ha egyelőre a törvény nem is, maga az idő, az élet elfogja seperni*.. s minél előbb, annál jobb.*)

Az ellenzék rajong a megyékért; a deákpárt legtöbbjeinek pedig *nem kell* megye: holott tud-

juk, hogy a mostani ellenzék 1848-ban *legalább is nem rajongott* a megyékért és tudjuk, hogy a mostani deákpárt *csak néhány év előtt* pedig akkor felteszem csak úgy ismerte a parl. kormányformát mint ma, *a megyéket eltörölni nem akarta*.

Honnan ez éles ellentét, honnan e tetemesen változott nézet a megyékről..?

Forrása a *párti féltékenység*; igen, az!

Az egyik párt, hogy momentán érdekeinek szolgáljon, elmegy addig, a hol a megyei institutiot *életveszély* fenyegeti:

A másik, hogy momentán érdekeinek szolgáljon kész a *fürdővel a gyermeket kiönteni*..

Ily közvetett és közvetlen támadásoknak fog-e az institutio sokáig ellentállhatni..? nem fog!

De elragadt a gondolat; a kitűzött témára térek. *„Tehát: nem kell megye“* így a deákpárt legtöbbjei.

En azt mondom: *igen is kell megye!* kell, mert a községi rendszerrel a községek intelligentiája erősebbé, a nép neveltebbé, a kis falvak izmosabbá még nem lesznek, sőt a községi öszérdek (nem csak közlegelőből állnak azok) iránti érdekeltség sem lesz meg azonnal; a községeknek tehát azontul is compromissumra, minden iránybani pártolásra, ellenőrködéssre, stimulansra, tekintélyre lesz szükségök. S vajjon minden község vagy községi kör közvetlen a központtal álljon-e kizárólag érintkezésben, vagy egy megyei büreauval, melynek kinevezett hivatalnokai a társadalomban örökké idegen népszerületen kivételt képezzen... Az angol, amerikai községi életről nagy dolgokat irnak; menynyi idő kell arra, ha népnevelésünk, culturánk haladása a mi falvaink legtöbbjét, melyekben egy-egy elmaradt pap, nyomorgó tanító és ügyefogyott jegyző teszik a vezér intelligentiát hasonló polera emelje...

Mert a községek kizárólag községi ügyekkel fognak úgy a hogy foglalatoskodni, egymástól izoláltan, a szükséges összeműködéshez minden

közös eszközök hijával; holott elég nagy egy-egy megye területe arra, hogy azon bizonyos közös érdekek legyenek és fejlődjenek, melyeknek közös organumra, közös szószólóra, nagyobb fokú értelmiségre van szüksége, mely nagyobb fokú értelmiség egy-egy szerény község faluházát magasabb ambíciók jogos érvényesítésére nagyon is szüknek fogja találni;

Mert kell, hogy 2—300 ezer embernek legyen egy közelfekvő saját javából alakult irányadója, tekintélye, egy kimagasló pontja végre, melyen a szem megnyughasson s ne legyen az ország egy központi magaslat vigasztalan lejtője;

Mert kell általjában, hogy legyen a vidéki intelligentiának helye a hol a hazai ügyek bár melyike körül eszmét válthasson; kell hogy a közadministratio ezer ágaiban tájékozást nyerjen; kell hogy ezen administratio ne csupán egy centralis gépezet nyomása által eszközöltessék, hiszen tudjuk, hogy magának a menydörgésnek is van határa, melyen túl elhatni nem képes; kell, hogy a törvény, melyet a fejedelmel egyetértve a nép képviselői alkottak, népiesen, népszerűen, lehető kimélettel — gondolnak is a bürokraták a néppel — fogatosítottassék — is;

Mert kell, hogy az alkotmányos érzület, élet ne csak a központban legyen concentrálva, hanem a vérkeringése elhasson a végtagok leghegyéig hogy melegítsen mindenütt, hogy minden ember ne csak adófizetője, teherhordója s legfelebb falusi politikusa, hanem lehetőleg tájékozott, önértetes polgára legyen a hazának, s annak minden érdekeiért hevülni tudjon;

Kell, hogy a közvéleménynek mentül több organuma legyen, hogy arról a polgárok élő szava után közvetlen, nem bürokraták egyoldalú, hamis jelentéseiből értesüljön a kormány, a törvényhozás. (Záradéokban legyen mondva az országházában sűrű rostán rostáltatott volt a kérdés, hogy mi az a közvélemény. Az ellenzék a közvélemény létezését, jogosultságát fontosságát hangoztatta. Nem elemezem e kérdést, hanem általánosságban azt mondom, a mit senki se tagadhat: hogy a közvélemény annál becsesebb, mennél függetlenebb, mennél önállóbb; csak is így érdemi meg nevé és megfigyeltetését. E felfogással nem akarom a közvéleményt (a megyéken) akarmelyik parl. párt echojává devalválni; mi adjuk a közvéleményt azaz hogy egyik-másik kérdésben miként vélekedünk s ne diktáltassuk magunkra e vélekedést bármelyik parl. párt által; tartsuk fenn véleményünk szabadságát, függetlenségét; hisz' az képtelenség, hogy egész ország véleményét az a pártfegyelem korlátozza, mely parlamentekben szükséges rossz, azon kívül feltétlenül káros.)

Kell megye, mint a közigazgatási centralisatiót, melyet úgy a tudomány, mint az élet — ott van Franciaország — elítélt, csak megyékkel lehet elkerülni, ezek nélkül s helyett okvetlen praefecturák fogván a kormány által rendszeresített; tehát a megyék fentartása magának a parl. kormánynak is érdekében áll, mert nélkülök felelőssége — burocratiával — terhebb, állása válságosabb azért is, mert merev centralisatióval a főváros praepotentiája kikerülhetlen (párisi forradalmak), mellyel 3 nap elég lehet arra, hogy az alkotmány erősz-

kos, rügtönzött átalakulást nyerjen, melyet az elforgácsolt ország elfogadni kénytelen. Avagy a megállapodni nem bíró Franciaország csaknem százados hányattatásának okát nem-e a centralisatiónban keresi és találja fel, melyből szabadulandó, most megyei institutiohoz akar folyamodni. Mit mondott Odillon Barrot a decentr. bizottmány megnyitásakor? „hogy azon kormányok, melyek a társadalom minden erejét absorbeálták, minden támaszt összetörték: felelősségük sulya alatt összerokkadtak. Lehet-e futó homokra szilárdul építeni... Mentül több polgár hívasék meg községi és departementi ügyek kezelésére és azok feletti felelősségre, a nélkül, hogy gyengítették az az erő, melyre a központi hatalomnak szüksége van... E két pontban két nagy dolog van: az egyik igyekszik a társadalomnak önkénytelen megadni a szükséges collectiv erő, a másik kiszáritani igyekszik a földrosi erőszakos és megfontolatlan forradalmak forrását... stb stb.“

Azt hiszem csak ennyi ok teljesen elegendő a megyék jövőjének jogosultságára, szükségességére.

És én tovább megyek oly eszmét penditvén meg, melyről saját szerény okoskodásaimat kivéve (Alföld) eddigelé nem olvastam.

Én a megyéket nemcsak politiko-administratív fentartatni kívánom, követelem, hanem azt is ohajtom, hogy azok tudomány, műizlés tekintetében is vidékeiknek díszes példaként szolgáljanak és legyen azon mérték, melyben ily példaként lesznek, egyszersmind s viszont a megyék közönségei tudományosságának, műizlésének mértéke.

Ebből kiindulva én minden megyének erő és tehetség szerint könyvtárt, museumot — ebben képcsarnokot (mekkorra emelésével a hazai képzőművészetnek!) ohajtanék; ily becses műkincsek-ből ohajtanék egyszersmind mintegy érdemkoszorut fűzni a megyék számára, melyeket maga az 1848. mozgalom, mely pedig a ki látta, tudja, ezen institutio iránt praedilectiot nem tanusított — az alkotmány bátyáinak fényes címével díszítette fel.

Legyenek a megyék a vélemény-szabadságnak, pontos s lehetőleg humanus administrationak,

az önkormányzati képességnek, a tudomány és művészet tisztelésének, fejlesztésének szem előtti példái és ha voltak 1848. előtt a *privilegiált alkotmányosság* védbástyái — ekkor az volt a feladat — emigy lesznek hazánk *jövő fenállásának, közszabadságának, kulturájának* nagy becsü tényezői.

R.

*) Erre s az ezután következőkre azt jegyezzük meg, miszerint a jobboldal a megyei intézménynek nincs ellene. A jobboldal lehetővé akarja tenni a rendezett, a böles kerékágásban mozgó közigazgatást, a nélkül azonban, hogy a megye egészen kivetkőztessek eddigi jellegéből s tisztzu a kormány rendelkezésére álló közigazgatási közege változtassék.

Szerk.

Vidéki levelezés.

Oroszáza martius 10.

„Elöl megyek: harap; hátul megyek: rug“. Fent mégy: elesel; lent mégy: vízbe merülsz... már t. i. itt nálunk Szabó Pál uram kerítése mellett, a vasúthoz vezető pesti utzán. Vagy 8—9 év előtt volt ezen új palló egész az 1234-ik számú házilag, tehát félhosszán, hanem ez sem tarthat az örök lételig, ha soha sem javítják s most romdarabjai távolról sohajtnak egymásfelé, s egyéb jó tulajdonsággal sem bírnak, minthogy a járó-kelőknek testgyakorlatul szolgálnak; mert ki egyik darabról a másikra ugrani képes, a nélkül, hogy a közbeeső pocolyába bukják, — annak az ugrástanból nincs többé leckése szüksége, s nagyon valószínű, hogy az 1869-ki s előbbeni évekbeli előjáróság csak is ezen üdvös oldalról tekinté a dolgot, hogy nem sietett ezen, már pár év óta legnépesebb utcát víz- és sármentesíteni, melyen a lakosság minden rangu és nemü egyénei nagy számmal, vasuti mérnökök, vállalkozók, munkások stb. ki s be járnak, kik velünk együtt igen jól tudják, hogy például a nagyutcán, hol a forgalom jóval csekélyebb, jó karban tartott palló vezet.

A roszt nyelvek azt mondják, hogy a palló létele és jósága előbbi években az előjáróság tagjai lakása felé irányult volna leginkább; én ezt nem hiszem: hanem annyi még is bizonyos, hogy körülbelül három négy év óta ezen különben nagyközlekedésű pesti utca egyetlen esküdt embernek sem esett járás vonalába.

Nem lehet előttünk közönyös az idegenek véleménye, pedig ezen az utcán a vasúthoz sok értelmes és művelt idegen egyén is jár, kik tudják mire képes községünk, és tudják, hogy község, ki a vasutat annyira sem becsüli, hogy hozzá vezető alkalmas járdát készítsen, nem

érdemes a vasut jótékonyágára, nem fogja fel saját érdekét, az elmaradottság és tespedés vádjával alaposan sujtathatik.

Jelen előjáróságunk e részben eddigelé mit sem tehetett, tennie csak e télen át lehetett volna, de ebben meg a rendkívüli sár miatt akadályoztatott, eddig tanusított erélyéből azonban, biztonkövetkeztethető, hogy ez év őszén e sajnosan érzett hiányon segítve lesz.

Térjünk fontosabbra.

„Ha valamely, a törvény szerint egytűvé tartozó, vagy feloszthatlan ingatlan vagyon többeké s csak egy vagy, több, de nem valamennyi tulajdonostárs ellen intéztetik a végrehajtás: csupán a marasztalt fel jutalekának tulajdonjoga foglaltathatik le és bocsájtathatik árverés alá.“

Ezek perrendtartásunk szavai s követnünk kell, pedig végleg teljesedésbe soha sem megy, mert halva született, legalább a mi vidékünkre nézve. Oly nép kellene ehez, mely művelt nagyon, mely nem tud mit csinálni töképenzével s azért mindent megvesz, mit árverelnek. Mi azonban itt az alföldön szerencsétlen flótásnak tartanók, ki nálunk például több fél és tán ¼ házat összevásárolna. Beszéljenek a példák:

Ugy hallottuk — nem kezeskedünk a hir alaposságáról, — hogy B...n él egy pár ember; a nő fiatal, a férj vén totyonkos. Az asszony — így neveznek nálunk népiesen mindenkit, ha kontya van — szeretett cifrázkodni, férjét adósságba keverte, ez betáblázottat a közös háznak a férjet illető felére, erre aztán bekövetkezett az árverés s megvette egy nőten kiszolgált katona ki épen most kapta ki örökségét az árvapénztárból. A ház egyetlen szobából és konyhából áll, melybe a vitéz azonnal bekvártelozta magát s még megsem melegedett a vén férjet kilóditotta, nem csak a szobából, de még az udvarról is: „kendnek itt nincs helye, mert a házhoz semmi jussa, majd megosztjuk a lakást a feleségével szépségesen.“ Ily esetben nehéz igazságot tenni, s ki garantírozhatja, hogy az együtt lakók közt nem támad soha véget nem érő perpatvar? Cél szerű, életre való-e az oly törvény, mely az ily eseteket előidézheti. Tanácsolhatjuk aztán a feleknek, hogy egyik menjen ki, s a bent maradt a kimenőnek házbért fizessen, ha nincs miből s ha egyiket sem lehet jogosan s törvényesen eltávolítani. Másik példa:

Bizonyos szerencsétlen furulyás K...n megvette ¼ teleknek és a rajta lévő épületeknek ¼ részét. A használatra elkülönített földet szántotta épen, midőn hatalmas zápor lepte meg. Eszébe jutott, hogy neki ¼ tanya épü-

TÁRCA.

A márciusi napok.

I.

Az előző évek.

(Folytatás.)

Életképet írok, nem historiát: azért e soroktól egyebet s többet senki se várjon. Egy futó pillantásra nyitok alkalmat azon korszakos időbe, melynél élénkebb, emelkedettebb és emelőbb jövőjére kihatóbb kora nemzetünknek aligha volt.

Soha talán a magyar ügy elemében nem volt, mint a negyvenes években. Lelkesült harc volt az agyúllt bécsi kormány, a magyar fejlődés rovására rendszeresen protegált osztrák ipar ellen egy a politika, mint az associatio terén.

Könnyű diadalt ugyan kevesen remélték, sőt voltak, pedig nagy gondolkozók, kiknek lelkét balsejtelmek boruja fedé; de csaknem általános volt a meggyőződés: hogy a nemzet a bénító és bélyegző békót tovább nem viselheti, mert az rosszabb a halálnál.

Hogy a győzelem könnyű nem volt, azt a következtetés keservesen megmutatta; s ki tudná a kifejlődést megmondani, ha nyugat felől a szabadság geniusa légi utra nem kél s szárnyshogásával rémülettel nem tölti el a néptipró kényuralom adáz bérenceit....

De ne előzzük meg az eseményeket.

Pestmegye teremében hagyjuk a fonalat, hol a fő téma az adminisztratori rendszer felett folyt a vita egyenlőtlen erők között.

Egy furcsa apróságot is felemlitek a komolyak közt. Hogy, hogy nem, az ellenzéki körben, mely a megindult mozgalmak szítója és élénk viszhangja volt, egy torz megye alakult, mely rendszeren bankettek vége felé tartotta üléseit. E megyét a legincarnatusabb pecsovicsimus szelleme lengte át. Bűnbakul mégis volt 2—3 liberális táblabírája; Pestnek mutatta képét, csak hogy megfordítva. E vármegyének neve is volt — sőt hirre vergődött, úgy hívták hogy: Ostyepka vármegye. Benne az adminisztratori rendszer teljes virágában volt, elnöke, tehát administrator, os. k. kapitányból lett azzá, egyébiránt Sarozs megyei születésű, a ki a praesidiumot az elnökség lehető uniformjaival vezette. E megyében min-

den felmerült nevezetesebb tárgy in flagranti tárgyalattott, ad majorem austriae gloriam akár a mostani élclapok. Bezzeg volt ott annak a 2-3 liberálisnak melege. A megyét 15—20 timárlegény*) képezte, de volt olykor oly fényes publicuma, akár egy országgyűlés. A legkomolyabb ellenzéki vezérek hasukat fogták nevetükben tárgyalás folytán, mely a legkomolyabban üzetett. Az adminisztrator e sorok írója adta. Mikor a láthatáron Tallérosy kezdett mutatkozni, a fővárosi kortársak egy ideig az adminisztrator vették gyanuba, hogy Tallérosyban az jár vissza. Ezt in parenthesi.

A politikai, egyleti és socialis élet folyton érdekes, tanulságos, tevékeny, kellemes volt. A politika fontos reform kérdésekkel foglalatokodott és a legujabb sérelmekkel; az egyletek közt az iparegylet fejtett ki a hazai ipar érdekében legtöbb tevékenységet; az és az ó-budai fonó gyári egylet kiállításokat rendeztek, melyek a közönségben roppant érdekeltséget keltettek; a társas életnek volt elég megbeszélni való tárgya, volt a mi emelje, lelkesítse; minden jóhoz volt kedv és kész közönség; az egyén, a társadalom villannyal volt tele, minden érintkezésből új szikrái pattantak ki az észnek, a hon-ember és baráti szeretetnek; mindenki egy fővel magasabbnak, jobbnak, erősebbnek tetszett magának, az önbizalom nőtton nőtt s vele a szent akarat e szegény hazát a lassu enyészettől megmenteni.

Széchenyi és Kossuth már a pesti hirlap 18-ik száma után s óta folyton erős harcot vívtak. A vita sorát Széchenyi nyitotta meg a „kelet népé“-vel, élesen bírálva Kossuth irányát, melyről azt állította, hogy az forradalomra s így végromlásra vezet. Ő a nemzetgazdasági erők fejlesztésében, simább politikával összekötve látta a haza jövőjét biztosíthatónak; a „modor és taktikára“ nagy sulyt fektetett, azért Kossuth nemzetgazdasági törekvéseit sem helyeselte tüntetéses voltukért; ő kész volt a helytartótanácsnál állást foglalni, hogy a vízi regulatio ügyét hathatósan előre vigye s tetteleg bizonyítsa, hogy bármint álljanak a dolgok, mégis maradandót csak a

*) Timárlegény volt a neve az e kör azon fiatalabb tagjainak, kik a közügy érdekében szorosabb szövetségben mindenütt ott voltak, a hol szóval, tettel legény kellett a gátra; ők voltak a párt ingyen munkásai, nyargoncai, csatorozói. Fényes E. volt az atyamester; gr. Teleki L. tiszteltbeli timárlegény volt.

kormányal egyetértve s nem annak ellenében lehet keresztül vinni.

A nemzetgazdasági érdekek nagy fontosságát Kossuth nem vonta kétségbe, de a kormánytól mit sem remélve úgy volt meggyőződve, hogy a nemzetnek magának magától kell cselekednie; a politikában erélyt kívánt, az irány forradalmi voltát tagadta.

A nemzetben Kossuthnak volt hasonlíthatatlanul nagyobb pártja, mert az ő modora s taktikája jobban esett azon sötét gyűlöletnek, mellyel a bécsi kormány ellen ki-ki eltelve volt; mert általános volt a meggyőződés, hogy a bécsi kormány csökönőssége s magyarellenes iránya minden egyetértést kizár; mert — úgy vélekedtek — mielőtt nemzetgazdasági érdekekben cselekedni lehetne, előbb az alkotmányt kell helyre állítani, biztosítani, tökéletesítést lehetővé tenni; egy néhány százezerből álló privilegisált osztály, szabad sajtó, közös teherviseles, nemzeti financia nélkül mindenre tehetetlen. Széchenyi „kétgarasos“ terve lassunak, sikertelennek tartott; a nemzet megindulni vágyott, s nem cseppenkint nyerni ki sok kerülővel, simogatással, alkalmazkodással egy-egy kis concessiót, hiszen csak az imént nyomorult 3 milliót kért a nemzet közcélokra fordítani, azt is lealkudta volna a felső tábla 1 millióra míg végre semmiből semmi se lett..

Ezekkel oldalast egy kicsiny, de szellemus csoport foglalt állást, a kezére jutott „pesti hirlap“ körül. Ez a centralisták csoportja volt: Szalay, b. Eötvös, Csengerly, Irinyi, Trefort voltak főtényezői. Ők a felelős kormányformát kezdték pengetni, a mi bizony a nagy publicumban többnyire ignota quantitas volt, általában pedig a nyomoruságos viszonyok közt pium desideriumnak tekintetett — boldog isten, mondának — helyzetünk és felelős kormány, akár a cigány gyerek „reselt figéje.“ Filius ante patrem-féle dolognak tetszett az, és idegenséget keltett, mert e „bátrak“ kezdték a megyék hőködéseit bírálni, erős kormányt kívántak, nem erős megyéket, a miért centralistáknak gunyoltattak. A bécsiek szívesen elfogadták a tételt, a „felelős“ szó és értelme nélkül, mint az egyszeri censor helyben hagyta „Nepomuk“ drámáját, csak egyet törült ki belőle — Nepomukot. Végre ez irány inopportun voltát maga is belátva, ezen különben kintűnő töredék azzal felhagyott és az ellenzék soraiba visszavegyült.

(Folyt. köv.)

lete is van, — bemenekült; de a többi törzsnyedrészek rég elfoglalták annak minden zugát. „Hohó, a mi földünkön van a tanya“ e szavakkal tették ki szürét s kénytelen volt a záport jószágostól isten szabad ege alatt kiállani. Végre is kényszerült az épületek ¼ rész értékét pénzül a törvényszék előtt indítandó perrel kinyer- ni; ez is tesz vagy 20 frt. s pere két év alatt bizonyosan lejár. A 3-ik eset legkomikusabb.

Megvett egy vakmerő halandó 2 kapa O. . . z szőlőből ¼ részt a rajta levő kunyhó ¼ részével együtt. Az ¼ terület épen 100 □ ölet tett. Kapált kapált s früstök- re beakart menni a kunyhóba ¼ rész birtokát élvezendő de az már a három egy egy nyedrészek és család- ja által a zsufolásig tele volt s kapta magát a birtok- ban lévő többséges közbirtokossá, a neoaquistornak a kunyhó egyik szögletében korommal kijelölte az ¼ részt, azon meghagyással, hogy azon tul ne moccanjon. Ez ott aztán lekuporodott, de lábait ki nem nyújthatta, mert ezt téve a törvényes határokon tul terjeszkedett volna s a többinek joga leandott őt megzalogolni. Végre is kényszerült a 100 □ öles birtokon új kunyhót építeni s a közös kunyhóban ¼ része bennekedt, pedig ez te- hetett vagy 3 frtot.

No, aki a fent idézett törvényt projektálta, s ezt az egész országra alkalmazhatónak vélte, eldudolhatja: „Pest- ten jártam iskolába kuk.“ Hiszem, hogy Pesten 1-2-3-4 emeletes házat birhat akár hat tulajdonos is, s a ház- bért arányos részben zsebre rakhatja; de jöjjön az alföld valamelyik falujába s vegyen ¼ viskót, s ha ak- kor is azon meggyőződésben marad, hogy e törvény az alföldön célszerű s gyakorlatban kivethető, akkor nem fo- gok semmiben kételkedni többé, még azt is elhiszem, hogy a pápa csallhatatlan.

Szeretném elmélni arról is, vajjon absolute lehetet- len-e az, hogy a törvényszéki idézések a vidékre kellő időben érkezzenek s kézbesítenek, de ehhez bátorság kell, s ha ez el nem hagy, jövőre vakmerősködünk e kérdést is szellőztetni.

P... sz.

Külföldi rövid hírek.

— bk. Római hírek szerint az ellenzéki püspökök til- takozást adtak be a zsinat számára kiszabott ügyrend ellen. —

— A pápa 15-én heves beszédet tartott a szabadel- vü katolikusok ellen. A csallhatatlansági dogma feletti vita jun. 20-ra halasztatott.

—bk. A zsinatra Franciaországon kívül még más országok — nevezetesen Spanyolország is fogna kép- viselőt küldeni. —

—fbk. A Bourbon és Orleans királyi házak kö- zött már régóta folyó viszály párbajban nyerte befeje- zését. A párbaj Bourbon Henrik infans és Montpensier herceg között Spanyol területen e hó 12-ének reggelén ment véghez. Az ellenfelek háromszor löttek egymásra. Az első lövésváltás 30 lábnyi távolságról történt — a nélkül, hogy bármelyikük találta volna a másikat. A második 27 lábnyi távolságról szintén eredménytelenül ütött ki. A harmadik lövésváltásnál 24 láb volt a távolság. Bourbon Henriké volt az első lövés, de nem talált, mi- re Montpensier golyója földre terít. Montpensier a pár- baj alatt nagy hidegvértséget tanusított, de később igen izgatott volt, — kétszer kellett rajta eret vágni. —

—fk. Philadelphiában egy színész közelébb oly szerepet játszott, melyben végül föbe kell magát lönie. E jelenetnél elő is vonja pisztolyát s vérezve esik a föld- re. A függöny leeresztetett s társai elcsodálkoztak, hogy még sem akar fölkelni. Hozzásietnek tehát, föl akarják emelni, de az illető meghalt. Föltalált levele szerint ön- gyilkosságának indoka a szerelem volt. —

—bk. Szt.-Pétervárról érkezett jelentések szerint, ama 4—500 egyén nagy része, kik januárban egy so- cialistikus összeesküvésbeni részeség miatt elfogattak, a fogságból elbocsájtatva 105-en, köztük némely katoná- tiszték is még fogságban maradtak. —

bk. Stuttgartban — a hétfői ülésben — a kamara a metricus mérték és suly behozatalára vonatkozó tör- vényt elfogadta. A behozatal határideje: 1872. január 1-je. —

Ujdonságok.

— K.-Ladányból tudósítanak bennünket, miszerint ott 7-én a honvéd menház javára műkedvelői szini elő- adást rendeztek. Az „Angolosan“ című vigjáték ada- tott elő. Az előadás teljes meglepődést szüleményezett s jócskán — 65 frt. jövedelmezett. Tudósítónk szerint K.-Ladányban ugyanezen célra még egy szini előadás van tervben.

— Egy nazarenus honvédudonc. A gyakorlatra ide behítt honvédek között a szakaszvezető a napokban ruhát és fegyvert osztván ki, közülök egy h.-m.-vásár-

helyi a fegyver elfogadását kereken megtagadta; mert ő — ugymond — vallásának szabályai szerint öldök- lő eszközt kezébe nem foghat. Hiába vette a szakasz- vezető minden szónoki tehetségét igénybe, — denique a mi honvédelmi barátunk nem tágitott. E miatt aztán — mit is tehettek volna vele mást — szépen a hűvös- re tettek, a hol is elég ideje volt meggondolni, hogy bizony vallási hite, vagy egyházi szabályai senkit sem menthetnek fel a polgári kötelességek teljesítésétől.

+ Tölezel János — Békés megyének levéltár- noka — 16-án, életének 43-ik évében kimult. Benne a hátrahagyott nő és két gyermek egy ritka jószágú fér- jet és gondos apát s a megye egy becsületes, pontos és szorgalmas tisztviselőt veszített el. Béke lebegjen porai felett! —

— Lapunk 7-ik számában egy kinzási esetet közöltünk. Ez esetre vonatkozólag a vizsgálat a napokban fejezete- vén be, abban Békés vármegye bf. tszéke 17-én tar- tott ülésében mondta ki véghatározatát. A teljesített vizsgálatból azon körülmény, mintha a békési szbiró a csendlegénynek azt parancsolta volna, hogy Szilágyi An- drás addig üsse, míg az igazat be nem vallja és hogy ezen parancsból kifolyólag nevezettre 107 ütés intéztetett volna, — az ütések számát a szomszédos börtönben volt, időközben kiszabadult s most már felnem található fogoly a községi bizonyítvány szerint elmebeteg lévén s Szilá- gyi András maga is az ütések számát legfeljebb 20-ra tévén, — nem tűnik ki, s a békési szbirót csak az ter- heli, hogy nevezett Szilágyi Andrást, fegyelmi úton 12 korbács ütessel fenytendőnek találván, e büntetés vég- rehajtását bírói személy által nem ellenőriztette s ezt meg- előzőleg vádlottat orvos által meg nem vizsgáltatta. Mi- ből kiindulva a tszék az utóbb, említett szabálytalan el- járásra rosztalásának kifejezése mellett, kérdéses ügyet tárgyi tényálladék hiányában meg is szüntette. — Eny- nyiben ell tehát a kérdéses ügy. Mit közzé tenni köte- lességünknek tartottuk.

— A debreceni kereskedelmi és iparkamarától tegnap előtt a stíriai országos gazdasági egylet által 50 éves fenállásának megünneplése céljából Grácban tartan- dó nemzetközi gazdasági és iparműkiállítás programja érkezett hozzánk. E program szerint a tervezett kiállít- zás négy főcsoportozatból álland: mezőgazdasági és erdő- szeti, — bányászati és kohászati; ipar s végre művésze- ti termékekből. A kiállításban az érintett csoportozatok- ba sorozható úgy bel mint külföldi-kitűnő termékek fog- lalhatnak helyt. A kiállítás folyó évi szeptember végén és október elején tartatik meg s a bejelentési határidő april végéig terjed. A kiállításra vonatkozó közlések, kérdézősködések, küldemények stb. a kiállítási bizottság- hoz Grácba bérmentve köldendők. —

— Beküldetett: B.-Csaba Március 17. A békés- megyei gazdasági egylet — Gyulán — e hó 28-án d.u. 3 orakor a megyéhez nagy termében választmányi ülést tartand. — Laczay I.

—Beküldetett: Gyula mártius 18. A helybeli casinó- noi vendéglősség érdemében, melyel 5 szoba fűtése, vil- látgatása, egy ügyes szolgatartás s takarítás lesz egybe- kötve, a pályázni kívánók a casinó alelnökénél, kinél e tekintetben bővebb felvilágosítás nyerhető, jövő hó 2-ig jelentkezzenek. Az üzlet ugyancsak a hó jövő 24-én ven- di kezdetét. — Szautó Alajos casinói alelnök.

Vegyes hírek.

— Királyné ő felsége a biharmegyei Sonkolyos község tűzkárosultjainak 50 frtot, a fogarasi község is- kolájára pedig 100 frtot engedélyezett magán pénztár- rából.

— A deakpárti értekezleten az igazságügyiminister 15-én este három rendbeli törvényjavaslatot terjesztett elő. Az első a visszakapcsolt részek urbéri pereinek fö- lebbezésére vonatkozik. A másik a törvények kihirdete- se módját illetőleg érvényök kezdetét szabja meg. A har- madik a semmisítősékek, a legfőbb ítélőszék és a királyi tábla személyzetének megállapítása és illetőleg szaporít-ását tárgyazza. — A minsterelnök pedig 16-án este terjesztette elő ugyanott a Duna folyamnak a főváros melletti szabályozásáról s a forgalom és közlekedés ér- dekében Budapesten létesítendő egyéb közmunkák költ- ségeinek fedezéséről s e közmunkák végrehajtási köze- geiről szóló törvényjavaslatot.

(Reform.) Erkel Ferenc arcképe. Jelesebb férfaink arcképei mégis megjelennek olykor-olykor egy-egy kül- földi lapban, miből láthatjuk, hogy még sem vagyunk egészen elfeledve. Így a Lipsceben megjelenő, kitűnő gondallal szerkesztett „Tonhalle“ című zenészi lap, mely csak a legnevezetesebb zeneköltők arcképét közli, leg- újabb számában nemzeti színházunk főzeneigazgatójának arcképét s életrajzát mutatja be a német közönségnek. Nagy elismeréssel van az ősz magyar zeneköltő tehet- sége iránt, költői phantáziáját Gounod-éval helyezi pár- huzamba, dicséri hangszerelését s végre beismeri, hogy

bármely nemzet büszke lehet ily zeneköltőre. (Békésme- gye pedig, és benne Gyula városa legyen büszke s áld- ja a gondviselést, — hogy a magyar nemzetnek, mások- tól is méltán irigyelendő büszkeséget, a lángész zeneköl- tőt saját fiául tisztelheti. Szerk.)

— A budai népszínház tekintélyesebb barátai, né- hány előkelő polgár, mint a bp.-közlönyben olvassuk, — 13-án tisztegett József főhercegnél, hogy őt a népszin- ház pártfogolására felkérje, egyszersmind esdve, hogy csak rövid ideig tartó főnállási ideje alatt a népszínházat becses megjelenésével legalább egyszer szerencséltesse. Ő fensége — hirszerint — szokott szívességével fogadta a küldöttséget, s megígérte, hogy ha fontos dolgai enged- ni fogják, a jövő hét folytán teljesíti kérélmüket.

— K. városban történt — mint azt a „Debrecen“ írja, — hogy a temető egyik sírhalmán közelebb egy kis gyermeket találtak — életlenül, megdermedve a hidegtől. A szivtelen anya, nem is képzelhető, midőn gyermekét kitette, mily uton fedezik fel gaz tettét. A gyermek mellett egy nagy komondor vonított, kis vé- dence arcát, kezeit nyaldosta, talán, hogy megóvja a meg- fagyástól, ez azonban a nagy hidegben még elősegítette a fagyást. A városi hatóság először is az eb gazdáját, egy gonosz asszonyt fogatott el, kire több gyanuja volt, az asszony eleintén mindent tagadott, később azt állítá, hogy a kis gyermeket mindenütt keresteté, hanem sehoh sem találta fel, tudta nélkül került a temetőbe, az ass- szony vizsgálat alatt van, de nem vall, sőt folytonosan átkozza azt a gaz teremést, ki ily istentelen cselekedet- re képes volt.

— Hencidai színház E cím alatt a „Színpad“ a következő történetkét közli: Bizonyos színházi „igazgató“ érkezik Hencidára, ott sorban meglátogatja az — elő- kelőbbeket. Több ur ember levén a faluban, kilátása is lehetett a director urnak némi jövedelemre. El is készít- tette saját nyomdáján a színlapokat, melyeken körülbelül ezek voltak olvashatók: „Hencidai színház. Ma az iskola termében „nagy szini előadás“ rendeztetik 8, azaz nyolc személyből álló társaság által. Helyárak: csalá- di páholy 60 kr.; támlásszék 50 kr.; zártszék 30 kr.; állóhely 20 kr.; gyermekjegy 10 kr. Kezdeté ma este.“ Ez a színlap lényege. Mindenki vágyott — falun — a 8 tagból álló társulat nagy és „itt bizonyára soha nem látott“ előadását megnézni. „Kendkivilli“ volt a színtér. A színpadot három új festésű ponyva ábrázolá. A páho- lyokat a támlás- és zártszékektől csak az által lehetett megkülönböztetni, hogy mindenikre rá volt — írva. Vég- re kezdődik a „nagy szini előadás.“ Kilép először az „igazgató“, elfű egy népdalt, s eltűnik s előjön Tell Vil- mos, azaz hogy az „igazgató“, majd Stern Izsák, azaz hogy az „igazgató“ lép ki. Ötödször is, nyolcadszor is más-más alakban megjelen az „igazgató“, és több — senki. Egymaga lejátsza nyolc nem levő tag szerepét. A komédia itt még nem ért véget, hanem igen csattanó- san azzal végződött, hogy a nyolc személyből álló „igaz- gató“ megszökött rögtön az előadás után. A közönség mindig mosolygva emlékezik a „nagy szini előadás“-ra. De erre is elmondhatni aztán, mi a Mátyás király budai vásáráról fenmaradt, hogy: „Egyszer volt Hencidán szini előadás!“

Hetivásári tudósítás.

Gyula márt. 18. Gabonát a szomszédságból 7 sze- keren, szénát 2 szekér-derékban, meszet helybeliek 8 szekeren árultak a következő gat oldalain. Mustrákból szá- mos helybeli árult jól rátartogatott, de csak igen gyéren vett búzát, árpát, kukuricát, zabot.

Az árak a mult hetiek maradtak. A pesti kis lendületre pár nap alatt 2 nagyobbacska vétel történt kereskedők által búzából. Egy 800 mérő- nyi quantum 84, fns rostált buza, ráadás nélkül, 4.25 kron kelt loco magazin; egy másik 1000 mérőnyi — ki nem tudott sulyu — buza 5 pret ráadással 4 frton kelt osztrák mérőnkint. Kukurica is 400 mérő 2.25 kron kelt ráadás nélkül osztrák mérőnkint.

A sertés piacra ma igen kevés félhúsú süldő volt, a nehéz sertés egészen hiányzott, ellenben magló süldők, hasas és fias kocák nagy számmal voltak, kupec kézen kivált sok volt. Ezekkel itt piacot láttak, hogy ha jól lehet eladni, itt eladják, másképp a békési országos vá- sárra menjenek. Kelendőség úgy szólván semmi. Ló és szarvasmarha több volt mint a mult héten, de senkinek nem kellett, kivéven, hogy a jobbacská husu meddő tehenekből 1-2 dbot vettek mérsékelt áron a székre.

Nyílt tér.*

A farsang utolsó hétfőjén rendezett bohóc-estélynek a „Békés“ 10-ik számában megjelent bírálatát a rendező műkedvelők azzal akarják enyhíteni, hogy a Békés 11. számának nyílt terében az „igazság“ érdekében felszólam- lanak s az eseményeket úgy adják elő, mint azt saját érdekekben legjobbnak vélik s az előfordultakból annyit hallgatnak el, a mennyit saját érdekekben elhallgatni

* Az ezen rovat alatt közöltékekért felelőséget nem vállal a Szerk.

jónak látnak s ezen részletesen előadott események alapján a reájok nézve nem kedvezően kiütközött bírálat feletti bosszujokban személyeskedésekre mennek által. Nem akarunk az egész estélynek részletes előadásába bocsájtkozni, csak is emlékeztetni akarjuk a rendező urakat, miszerint az előadások végével az ő részökről kijelentett, hogy programjoknak vége van s kezdődik a közönséges bál, és így midőn a lassu magyarra polka rendeltetett, már nem bohócestélyen, hanem bálban voltunk. Kérdés tehát, nem jogos kívánság volt-e a lassura a friss csárdás egy rendes bálban akkor, midőn azt nem mint cikkükben állítják K. L. ur, hanem az egész táncoló közönség kívánta? S csak is midőn a táncrendező ur a zenészekhez azt kiáltotta: „ha senki sem táncol is — polkát húzz!” oszlott a táncoló közönség két részre, egyik rész követelésének jogossága tudatában nem táncolta a reá erőszakolt polkát, s haza ment. A minden áron táncolni vágyó közönség nagyobb része pedig engedve a rendező önkényének, mint a bohóc bált rendező műkedvelők cikkükben megjegyzik, virágos jó kedvel tovább mulatott.

A kravállra vonatkozólag megjegyezzük, hogy az elő nem fordul, ha a táncrendező ur a cikkben érintett „táncrendjé” nem csak a zsebében hordozta volna, hanem azt kellő módon nyilvánosságra juttatja: mert tudomásunk szerint minden fizetéses bálban vagy kifüggesztett táncrendnek kell létezni, vagy a közönség kívánalma az irányadó. Azt mondják a rendező műkedvelő urak, hogy a magát sértve érzett s eltávozott 20-30 az ottan maradt közel 300-hoz képez egyeseket, de nem közönséget, sajnálják továbbá, hogy a kraval okozóinak tervök nem sikerült. Hogy hányan mentek haza, s hányan maradtak, azt mi meg nem számláltuk; annyit azonban állíthatunk, hogy azok, kik haza mentek a közönségnek nevezetes részét képezték s hogy azok nem egyes „vezér szerepleni” óhajtó urak kedvéért távoztak el, hanem egyszerűen azért, mert kraval történt s mert az előfordult eset után tovább maradni illemérzetükkel összeférhetőnek nem találták.

Mi igen is hisszük, hogy a kraval okozóinak tervök sikerült, melynek okát nem kereshetjük másban, mint abban, hogy a zsufolásig tele terem kissé megürüljön;

mely következtetésünket azon advarias megjegyzésből is meríthetjük, mely egy szintén hazamenni szándékozó, de még kocsijára váró családra tétetett: „ezek még most sem mentek el?” Ugyanazért bátran merjük ajánlani a bohóc bált rendező műkedvelő uraknak, miszerint ha őket bántja az, hogy —d ur előadásukat unalmasnak találta, nyugodjanak meg benne, ha tudomásuk szerint mások azt mulatságosnak találták, s ne kezdjenek személyeskedni azért, mert a „Békes” ujdondásának előadásuk nem tünt fel mulatságosnak.

A személyünkre vonatkozó sérteni célzott kifejezéseiket egyszerűen visszautasítván kijelentjük, hogy e tárgyban további polemikába bocsájtkozni nem szándékozunk.

Kelt Gyulán marcius 19. 1870.

K. L., K. E.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
HAJÓSSY OTTO.

HIRDETÉSEK

Házeladás B.-Csabán.

A csabai 1022. számú ház a hozzátartozó kenderfölddel együtt minden órán

s z a b a d k é z b ű l e l a d ó.

Venni szándékozók jelentsék magukat alóírt ügyvédnél Gyulán, vagy Guttman Jakab tulajdonosnál Aradon.

37) (2—2)

Janó Sándor,
köz- és váltó-ügyvéd.

400 köből

vetni való árpa

köblönként vagy nagyobb mennyiségben eladó.

Venni szándékozók jelentkezzenek

Mojsisovits Vilmos
mérnök urnál.

38) (1—3)

Pályázat.

Alant jegyzett vezérügynökségnél a külszolgálatra alkalmas tisztviselők állandó fizetés mellett elhelyezést nyerhetnek.

Erre vállalkozók eddigi foglalkozásukról tegyenek ajánlataikban körülményes jelentést.

Jótállást kimutató egyéniségek elsőséggel bírnak. 34)

Az „ANKER,”

(2—3) magyar-, tót- és horvátországi vezérügynöksége.

Pesten, régi színházter 4. sz.

Friss tormásvirstli.

35) A (2—3)

„Magyar király”
szállodában

minden **vasárnap, kedd** és **csütörtökön**

friss tormásvirstlit
Salvaladét,

és kittinő jó, néha Aradról hozott kőbányai sört preskribál
Dr. Herodek Lipót,
szálloda tulajdonos.

Kánikulában is hideg sör!

Friss pariser fontja 70 kr.

Friss Salvaladé!

SZOLYVAI savanyu-viz.

Minden eddig ösmert ásványos vizek között legtisztább Soda-viz, vas-részektől egészen ment, így az üveg alján izzapos rozsdás ülepedést nem csinál, ize annyira kellemes, hogy savanyu borokkal a szomjas gyomorban közmondás szerint vérré válik, — kapható

36) (2—3)
Gyulán, Ferenczy Alajos urnál.

Szolyva u. p. Polena, marc 6, 1870.

Bertalan Pál,

szolyvai forrás bérlője.

KELLER és ZSITVAY

ujon nyitott női divat kelme raktárunkban

Pesten Szervitater 6. szám.

Laky A. ékszer árus mellett.

A legjutányosabb áron mindennemű női ruhakelmék, beszövött francia **Shawlak,** angol **plaidok,** chinai **creponkendők,** sima francia lyoni **selyem kelmék** minden színben és minőségben, kész női **felöltök** és más itt elő nem sorolt női divatcikkek a legjobb minőségben kaphatók.

Vidéki megrednelések a legnagyobb pontossággal és gyorsan teljesítenek, nemkülönben ruhák elkészítése a legújabb divat szerint eszközöltetik, melyhez egy mintaderék és az alj hossz mértéke beküldése szükséges.

26) (11—12)

NAGY FERENCZ

könyvkereskedő Gyulán főut Alcsér (Paulovitz-féle) házban, ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe az alább következő legújabb irodalmi jelenségeket:

Corvin papok tüköre ára 2.60 kr.

Barátfülek 1-ső füzet ára 80 kr.

A pápa és az egyetemes zsinat írta Janus ára 2 ft. Utazás keleten a világi napok után írta Szemere B. I. kötet ára 2 ft.

Lengyelország első felosztása írta Laboulaye 80kr.

Gyulai Pál költeményei füzeve 2, kötve 3 ft.

Dumas Sándor A pokol torka 2 köt. 2 ft.

Egy rendőrkém titkos naplója ára 1.20 kr.

Pitaval azaz világhírű bűnesetek tára a Pitaval-téle legérdekeseb esetei 2 köt. 3 ft.

Oktatási szabályzat a m. k. honvéd lovasság részére 2 ft.

Az egyház és a házasság egyh. történelmi tanulmány tekintettel a polg. házasságra 60 kr.

Lehet-e reformpárt? 40 kr.

Magyar köztársasági bank írta Mudrony Pál 1 ft.

A socialis kérdésről nemz. gazd. tanulmány írta Luggossy B. 1 ft.

Kölcsönkönyvtár a magyar és német irodalom újabb termékeivel folyton nagyobbítva.

Olvadás díj 1 óra 80 kr, negyedévre 2 ft mindig előre fizetve 3 ft betéttel együtt.